نگاهی به فیلم‌هایی که ممکن است در جشنواره فجر مورد توجه قرار گیرند

۴ فیلم وسوسه برانگیز

تصویری از پشت صحنه فیلم سینمایی «ماجرای نیمروز ۲ - رد خون»

محمدصادق علیزاده

فرهنگ و هنر

انصافا با همه جذابیت‌ها و رنگ و لعاب‌هایی که جشنواره فجر دارد شاید کسی تصورش را نمی‌کرد در وضعیت فعلی اقتصادی که خیلی‌ها هشت و نه‌شان گیر هم است و هر کسی را که می‌بینی از وضعیت اقتصادی‌اش شاکی است، سامانه فروش بلیت سینماهای مردمی جشنواره فجر به این شکل خلق‌الساعه به فروش برود و بعد از ۲۰ دقیقه خبری از هیچ چیز نباشد! اتفاقی که البته سال‌های قبل هم افتاد و سامانه اینترنتی فروش بلیت را به قول حضرات مهندس رایانه Down کرد و از دور خارج. خب همین هم برای ما دوباره یك سوژه جدید درست کرد که جشنواره و فیلم‌های آن به غیر از ما روزنامه‌نگاران فرهنگی و سینمایی که از این راه نان می‌خوریم و معاش‌مان لنگ این رویداد است، برای باقی مردم هم آن‌گونه که ما فکر می‌کنیم بی‌اهمیت نیست و عامه مردم هم که مانند ما نفع اقتصادی در این مسائل دارند و کار و بارشان اصولا به این مسائل دخلی ندارد، درهمین وضعیت قمر در عقرب هم هنوز التفاتی به فرهنگ و هنر و سینما دارند و حرف کسانی که می‌گویند مردم فقر فرهنگی دارند را می‌کوبند طاق دیوار. خب ما هم دیدیم این وسط بهتر است چند پیشنهاد برای شما داشته باشیم و راجع به پیشنهادهایی که می‌کنیم کمی گپ بزنیم.

ادامه در صفحه ۱۱

۲ روایت از قتل خاشقجی، بازار کتاب ترکیه را تکان داد؛ یکی اثری که دربردارنده اتفاقات دقایق آخر زندگی این روزنامه‌نگار است و دیگری به قلم خدیجه چنگیز، نامزد خاشقجی

ناگفته‌های «خدیجه» از «جمال»

زینب مرتضایی‌فرد

فرهنگ و هنر

جمال خاشقجی، روزنامه‌نگار منتقد عربستان سعودی وارد کنسولگری این کشور در استانبول شد، اما هیچ‌کس خروج او را ندید. این اتفاق رفته رفته به ماجرای هولناکی بدل شد که در سطح بین‌الملل حواشی و اتفاقات بسیاری را به دنبال داشت. بسیاری در سراسر جهان این اتفاق را دنبال کردند و هربار رسانه‌ها هم درباره‌اش نوشتند تا پرده از راز ناپدید شدن خاشقجی که طبعا به قتل هم رسیده بود، بردارند. ماجرا با حواشی بسیار پیش رفت و گمانه‌زنی‌ها هم در این میان بسیار بود. از یك طرف ابتدا کنسولگری عربستان قتل این روزنامه‌نگار را رد می‌کرد و از سوی دیگر نامزدش که بیرون کنسولگری منتظرش مانده بود، تاکید می‌کرد جمال خاشقجی ورودی بی‌بازگشت به این مکان داشته است. بالاخره بعد از دو هفته و با فشارهای بین‌المللی عربستان قتل خاشقجی را پذیرفت و آن را یك اتفاق دانست! دادستانی کل عربستان سعودی بعد از تغییر چندباره ادعاهای خود در این باره، نهایتا در تاریخ ۲۴ آبان امسال (۱۵ نوامبر) اذعان کرد که این روزنامه‌نگار منتقد در داخل کنسولگری تکه‌تکه شده است. حاشیه‌های ماجرا هم اندك اندك فراموش شد اما انتشار کتاب‌هایی درباره این جنایت هولناك این روزها در ترکیه توجه بسیاری را به خود جلب کرده است.

نتیجه روزنامه‌نگاری تحقیقی

اولین کتاب، نوشته سه روزنامه‌نگار است؛ عبدالرحمان سیمسك، نظیف کارامان و فرهات اونلو سه روزنامه‌نگار ترکیه‌ای براساس فایل صوتی به‌جامانده از این جنایت، کتابی را منتشر کرده‌اند. کتابی منتشر شده که ابعاد تاریك یك جنایت هولناك را روشن می‌کند و به اتفاقات عجیب و مهمی که در ده دقیقه گذشت و هفته‌ها رسانه‌های جهان را درگیر خود کرد؛ قتل جمال خاشقجی روزنامه‌نگار سعودی در کنسولگری این کشور در ترکیه. هر چند تاکنون درباره این‌که این فایل چگونه ضبط و به دست ترکیه افتاده، اطلاعات واضحی اعلام نشده است، اما در هر صورت این فایل حدودا ده دقیقه‌ای که ثابت می‌کند خاشقجی در کنسولگری به قتل رسیده، دستمایه نگارش یك کتاب شده است. در این کتاب که «جنایت دیپلماتیك، اسرار تاریك قتل جمال خاشقجی» نام دارد، به نحوه عملیات سعودی برای کشاندن این روزنامه‌نگار به داخل کنسولگری و ادامه ماجرا پرداخته می‌شود. البته نویسندگان این کتاب می‌گویند به صورت مستقیم به فایل‌های صوتی دسترسی نداشته و کتاب را براساس اطلاعات اخذ شده از ماموران امنیتی نوشته‌اند. این کتاب اولین بار به زبان ترکی در دسامبر سال گذشته میلادی منتشر شده اما هنوز در رسانه‌های ترکیه بیشتر در حد مرور و معرفی به آن پرداخته شده است.

کتاب به چه سوالاتی پاسخ می‌دهد؟

کتاب قرار است ابعاد یك جنایت هولناك را روشن کند و ۷/۵ دقیقه آخر زندگی جمال خاشقجی را روایت کند. پس طبیعتا تلاش می‌کند به تمام سوالاتی که پیرامون این ماجرا پیش آمده پاسخ دهد. آن‌طور که روزنامه‌نگاران ترك نوشته‌اند، کتاب به این سوالات پاسخ می‌دهد:

۷/۵ دقیقه قبل از مرگ جمال خاشقجی چه اتفاقی در کنسولگری رخ داد؟ چه کسی قتل را برنامه‌ریزی کرد و انجام داد؟ جسد خاشقجی چگونه تجزیه و نابود شد؟ لحظه قتل و قبل از آن تیم حاضر در کنسولگری چه گفتند؟ شخصیت مرموزی که رئیس اطلاعات عربستان سعودی کشف کرده، چه کسی است؟ سربازان سرویس مخفی ام‌آی‌تی در دفتر مرکزی چه گفتند؟ در حال حاضر جسد خاشقجی کجاست؟ هویت تیم ترور ۳+۱۵ چیست؟ چه کسانی درگیر ترور هستند و مهم‌تر از همه چه کسی دستور قتل خاشقجی را صادر کرده است؟ کتاب به دنبال طرح سوالات انتقادی برای دنیاست و علاوه بر پاسخ به پرسش‌های ذکرشده می‌خواهد درباره این جنایت از دنیا سوالاتی بپرسد و انتقاداتی را مطرح کند.

یك کتاب دیگر در راه است

چه اشکالی دارد خدیجه چنگیز، نامزد روزنامه‌نگار مقتول هم تا تنور داغ است به قول معروف نانش را بچسباند و در فضای مجازی و واقعی غوغایی به پا کند. او این روزها خبر داده که کتاب خاطراتش از نامزد مرحومش آقا جمال آماده انتشار و قرار است به‌زودی در ترکیه روی پیشخوان کتابفروشی‌ها قرار بگیرد.

آن‌طور که خدیجه چنگیز اعلام کرده، این کتاب دربردارنده خاطراتش از زمان آشنایی تا به قتل رسیدن جمال است و همه چیز را در این بازه زمانی روایت خواهد کرد تا نشان دهد مقتول چطور انسانی بوده و چه دیدگاه‌هایی داشته، چه اتفاقاتی را از سر گذرانده و در نهایت هم برسد به آن روزی که پشت در کنسولگری عربستان در استانبول منتظر بازگشت نامزدش بوده است.

ترك‌ها بازی را بلدند

حالا خبر انتشار این کتاب‌ها در رسانه‌های جهان دست به دست می‌شود، کتاب اول برای فروش در آمازون ارائه شده و کتاب دوم هم به‌زودی عرضه خواهد شد. در مدت زمانی کم هر دو کتاب به زبان‌های دیگر ترجمه شده و احتمال زیاد چاپ‌های متعددی را هم تجربه خواهند کرد.

ترکیه در بعد رسانه‌ای ماجرا از این اتفاق بهره خوبی برد، هم عکس معروف امراه یورولماز در رسانه‌های جهان حسابی سر و صدا کرد و موجب شهرت این عکاس و عکس مهمش شد و هم در بعد سیاسی آورده‌های زیادی برای این کشور داشت.

انتشار کتاب‌ها هم ماجرا را زنده نگه می‌دارد و هم موجب انتشار آثاری می‌شود که دوباره توجه‌ها را به ترکیه جلب می‌کند تا روایت‌های تازه‌ای از ماجرا بخوانند.

یادداشت:
نیوشا صدر

مترجم کتاب

نگاهی به کتاب «گرسنگی»

معیارهای مخدوش زیبایی

ما در فرهنگی زندگی می‌کنیم که گویی آدم‌ها و به‌خصوص زنانش درگیر نوعی رژیم ابدی‌اند. فرهنگی که به شکلی روزافزون آدم‌ها را وامی‌دارد تا با توسل به انواع راه‌های موقت و دائم ظاهرشان را تغییر دهند و تن دادن به این تغییرات به بخشی از توقع عمومی زنان، بدل شده است. انگار صدایی در سر تمامی ماست که دائم تکرار می‌کند: «هنوز به اندازه کافی لاغر نیستی، هنوز به اندازه کافی زیبا نیستی».

آن چه مرا واداشت تا «گرسنگی» را برای ترجمه برگزینم شرح دقیق نویسنده از زیستن درون بدنی است که فاصله زیادی از معیارهای پذیرفته جامعه دارد؛ معیارهایی که می‌گویند چه چیزی زیبا و دوست‌داشتنی است، معیارهایی که به طور غیرمستقیم باعث می‌شوند شخصی نزدیك به این معیارها، در جامعه محبت و احترام و توجه دریافت کند و کسی که با این معیارها فاصله دارد مستحق شنیدن ناسزا و بی‌توجهی باشد.

به همین دلیل است که روزبه‌روز به نحوی خطرناك به جراحی‌ها و تزریق‌های زیبایی افزوده می‌شود، همه ما پیوسته در حال نزدیك کردن ظاهر خود به این معیارها هستیم و البته این معیارها طوری طراحی می‌شوند و به نحوی تغییر می‌کنند که هرگز به‌طور کامل دسترسی‌پذیر نباشند. در نتیجه تلاش و صرف کردن پول برای زیباتر شدن همچنان و شاید تا آخر عمرمان ادامه یابد و صدالبته که در این زمینه ناکام از دنیا خواهیم رفت. چون ساز و کار اقتصادی که برای کسب درآمدی هنگفت تعیین‌کننده این معیارهاست هرگز امکان دستیابی کامل ما را به آنها فراهم نمی‌آورد.

خانم گی، نویسنده کتاب بسیار پرفروش «گرسنگی» در ۱۲ سالگی توسط چند پسر جوان مورد تعدی قرار می‌گیرد و بر اثر آن ناخودآگاه به غذا پناه می‌برد، می‌خورد و می‌خورد و می‌خورد تا از بدنش یك دژ بسازد و درون این دژ محفوظ بماند؛ بی‌خبر از این‌که در زندگی واقعی هرگز بدن به یك دژ بدل نمی‌شود، بلکه آن بدن بزرگ، با بیش از ۲۵۰ کیلوگرم وزن به زندانی خودساخته برایش بدل می‌شود که هر چه تلاش کند، نمی‌تواند از آن رهایی یابد و مردم، اطرافیان و آدم‌های کوچه و بازار نیز به زجر او در این زندان خودساخته دامن می‌زنند.

ادامه در صفحه ۱۰

امروز چی داریم؟

جشنواره فیلم فجر هم به ۳۷ سالگی خود می‌رسد و قرار است از ۹ روز دیگر فعالیت این دوره خود را آغاز کند. امروز محمدصادق علیزاده، دبیر گروه فرهنگ و هنر سراغ بهترین فیلم‌های این دوره رفته و درباره آنها برایتان نوشته است. اگر عشق سینما هستید، صفحه ۱۱ امروزمان را از دست ندهید و این مطلب را حتما بخوانید.

در همین صفحه‌ای که مشغول خواندنش هستید، رفته‌ایم سراغ کتاب‌هایی که درباره قتل جمال خاشقجی روزنامه‌نگار سعودی در استانبول و آنها را معرفی کرده‌ایم. ترکیه همه جوره از ماجرای این قتل استفاده کرده و حالا هم کتاب‌هایی که درباره این اتفاق منتشر می‌کند، در دنیا مورد توجه قرار گرفته است. احتمالا طولی نمی‌کشد این کتاب‌ها پایشان به ایران هم باز می‌شود و می‌توانیم روایتی بخوانیم از ده دقیقه آخر زندگی این روزنامه‌نگار مقتول در کنسولگری عربستان.

این ماجرای کاغذ هم تمامی ندارد. هر چند نهادهای مربوط مدام تلاش می‌کنند شرایط را شفاف و بازار را کنترل کنند، اما انگار اصلا شفافیت به ما نیامده است. هر فهرستی که برای شفاف‌سازی منتشر می‌شود هم تناقض‌هایی را نشان می‌دهد که با خودشان یك دنیا حرف دارند. آذر مهاجر خبرنگارمان که حالا دیگر می‌شود گفت بازار کاغذ حوزه اصلی کارش شده و محال است کسی در این عرصه تکان بخورد و او خبردار نشود، رفته سراغ این فهرست تازه منتشر شده و حسابی شخمش زده است. ورق بزنید و بروید صفحه ۱۰ تا ببینید مهاجر این بار چه نکاتی را درباره بازار کاغذ و فعالانش پیدا و تحلیل کرده است.

زائر یا مسافر؟ شاید بعضی‌ها بگویند این دو با هم فرقی ندارند، اما مطمئنا خیلی‌ها با ما هم نظر خواهند بود که این دو با هم فرق‌های اساسی دارند. این را خیلی‌ها به شهرداری شهر مشهد هم گفته‌اند و تاکید کرده‌اند زائر با مسافر فرق دارد، خیلی‌ها به عشق امام رضا می‌روند مشهد و اصلا دلشان می‌تپد برای این‌که پایشان برسد به حرم امام هشتم. به همین خاطر هم دارند هر طور شده این نکته را گوشزد می‌کنند که چرا باید تابلوهای راهنمای موجود در این شهر از عنوان راهنمای زائر به راهنمای مسافر تغییر کرده باشد. خلاصه که این موضوع شوخی‌بردار نیست و آنها که راهی مشهد می‌شوند، از نظر خودشان زائرند و می‌خواهند این عنوان را هم گوشه و کنار شهر ببینند. این اقدام شهرداری مشهد باعث شد خبرنگاران گروه فرهنگ و هنر بروند سراغ موضوع و بررسی‌اش کنند. می‌توانید در صفحه ۱۲ نتیجه این بررسی را بخوانید.